

Jak se vyhnout

CHYBÁM v účetnictví

rady, řešení, praktické příklady

význam prevence v účetnictví

preventivní opatření v účetnictví

rady, jak chybám předejít

seznam kontrol v účetnictví

upozornění na podvody

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Edice Účetnictví a daně

Ing. Jiří Dušek

Jak se vyhnout chybám v účetnictví rady, řešení, praktické příklady

Vydala GRADA Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 4 229. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí
Sazba Jan Šístek
Odpovědný redaktor Ing. Václav Marád, CSc.
Počet stran 128
První vydání, Praha 2011
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2011

ISBN 978-80-247-3539-9 (tištěná verze)

GRADA Publishing: *tel.: 234 264 401, fax 234 264 400, www.grada.cz*

ISBN 978-80-247-7459-6 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2012

Obsah

Úvod	9
1. Jak se vyhnout chybám v účetnictví	11
• Jak se vyhnout chybám	12
• Rady „Jak se vyhnout chybám“	13
• Správnost účetnictví	14
• Kdyby účty v hlavní knize mohly mluvit	15
• Firemní „účetní jazyk“	16
• Co pro to mohu udělat já?	17
• Kategorie účetních	18
• Co by nemělo nikdy zaznít z úst účetní	19
• Výmluvy účetních na účetní chyby	20
• Nejzákladnější používané pojmy	21
• Časové účetně evidenční povinnosti	22
• Jak zbytečně neztrácet čas v účetnictví	23
• Neefektivní účetnictví	24
• Formální pořádek	25
• Předkontace na dokladech	26
• Pomoc formulářů	27
2. Prevence v účetnictví	29
• Prevence	30
• Přehled prevence	31
• Preventivní opatření	32
• Preventivní opatření těžko realizovatelná	33
• Statistika účetních oprav	34
• Příčiny chyb pro prevenci	35
• Základní pravidla v malé firmě	36
• Význam rozjetky v prevenci	37
• Účetní programy (SW)	38
• Pružný účetní SW	39
3. O kontrolách	41
• Druhy kontrol v čase	42
• Jaké jsou kontroly	43
• Co brát v úvahu u kontrol	44
• Kontroly na poslední chvíli	45
• Kdo vás kontroluje	46
• Kontroly původu účetní transakce	47
• Kontroly duplicit dokladů	48
• Kontroly číselníků	49
• Kontrola účtového rozvrhu	50
• Kontroly souvztažností	51
• Význam souvztažností	52
• Význam stran účtů pro kontroly	53
• Kontrola číselných řad	54
• Kontroly reálnosti	55
• Kontroly „neúčetních“ čísel	56

•	Kontroly měsíčních obrátů	57
•	Optické klamy při kontrole	58
•	Kontrolní funkce pentálního účetnictví	59
•	Benfordův zákon	60
•	Využívání Benfordova zákona pro kontroly v účetnictví	61
4.	Kontroly všeobecné	63
•	Přehled kontrol a chyb	64
•	Kontroly základní	65
•	Kontroly okruhové	66
•	Kontroly výkazové	67
•	Kontrola základní integrity účetních dat	68
•	Kontrola na knihy analytické evidence	69
•	Kontroly v analytické evidenci	70
•	Kontroly obrátové	71
•	Kontroly zůstatkové	72
•	Kontroly poměrové	73
•	Kontroly položkových dat	74
•	Kontroly běhu lhůty	75
•	Kontroly limitní	76
•	Kontrola zákonných limitů	77
•	Kontroly ostatní	78
5.	Kontroly agend	79
•	Kontrola toho, co se zapomíná zaúčtovat	80
•	Kontrola saldokonta	81
•	Základní druhy saldokonta	82
•	Kontrola odpisu pohledávek	83
•	Kontroly vrubopisů	84
•	Kontrola záloh	85
•	Kontrola důvěryhodnosti klienta	86
•	Kontroly výsledkových účtů	87
•	Kontroly zůstatku daní	88
•	Kontroly DPH	89
•	Kontrola odvodů z mezd	90
•	Kontrola vlastních zásob	91
•	Kontroly pokladen	92
•	Kontroly výdajů v bance	93
•	Kontroly vnitřních účetních dokladů	94
•	Kontroly mezifirmní	95
6.	Účetní inventura	97
•	Proč je účetní inventura základem	98
•	Co je a co není účetní inventura	99
•	Jak je možné nemít účetní inventuru?	100
7.	Chyby	101
•	Nejzákladnější členění účetních chyb	102
•	Hledání chyb (rozdílů)	103
•	Chyby těžko odhalitelné	104
•	Chyby „neviděné“	105

• Chybná částka – dvojnásobná	106
• Nezdůvodněné rozdíly na účtech	107
• Chyby výběru dat	108
• Nedostatky v účetnictví	109
8. Opravy	111
• Druhy oprav	112
9. Podvody	113
• Kde podvody	114
• Podvody pomocí účetnictví	115
• Záměrné zkreslování účetnictví	116
Seznam použité literatury	117

Úvod

Publikace je další z ediční řady, ve které se v přehledech poskytuje maximum informací s minimem textů.

Jedná se o pracovní manuál, podle kterého mohou účetní postupovat, aby se vyhnuly chybám v účetnictví a měly účetnictví v pořádku.

Je zde uveden přehled více než 40 kontrol.

Publikace obsahuje nejdůležitější stránky o účetní inventuře.

Především promlouvá k velké skupině účetních ve firmách, kde je největší díl odpovědnosti na těchto účetních. Jde o firmy, ve kterých nejsou interní auditoři, kde nejsou controllingová oddělení ani vnitřní kontrolní oddělení.

Přáním autora je, aby tato publikace přispěla k řádnému vedení účetnictví v účetních jednotkách.

V publikaci, pokud je mluveno o účetních, tak ve většině případů v ženském rodě. Je to proto, že naprostá většina účetních jsou ženy. Těch několik málo účetních mužů mi to odpustí.

„Je lépe být připraven na účetní chyby a nemít je, než účetní chyby mít a nebýt na ně připraven.“

Své připomínky, náměty či vlastní zkušenosti můžete posílat na tuto adresu autora e-mail: dusek@winfas.cz

autor

1. Jak se vyhnout chybám v účetnictví

„Není v silách člověka nedělat chyby, ale jen moudří a dobří se z chyb a omylů učí moudrosti do budoucna.“ (Plutarchos)

Jak se vyhnout chybám

- Lze se vůbec vyhnout chybám v účetnictví?

TĚŽKO

Nikdo není imunní vůči chybám.

Pravděpodobnost vzniku chyby je veliká.

V každém účetnictví je chyba. V každém účetnictví není jen jedna chyba.

- Co pro to tedy mohu udělat já?

HODNĚ

- A co pro to může udělat účetní program?

O HODNĚ VÍCE

Cílem musí být omezit počet chyb na **MINIMUM**.

Rady „Jak se vyhnout chybám“

1. Nejlépe jim předejít.
2. Účetní musí účtovat tak, jak se má a nikoliv tak, jak umí.
3. Pokud nevím účetní informaci – musím ji zjistit.
4. Kontrolovat a zase jen kontrolovat.
5. Mít formální pořádek v účetních písemnostech.
6. Mít dobrý účetní program.
7. Nevěřit v účetnictví nikomu a ničemu.
8. Nenechat se přemluvit k nekalostem.
9. Spoléhat především sám na sebe a chtít nemít chyby.
10. Důležitý je výsledek, nikoliv námaha.

A pamatujte: „Strach je největším důvodem pro pořádek.“

Správnost účetnictví

- Existuje 5 variant správnosti účetnictví ze vzájemných vztahů mezi:

SS ..... skutečným stavem

ÚS ..... účetním stavem

AE ..... analytickou evidencí

	Shoda	Stav účetní evidence
1.	$\begin{array}{l} SS = ÚS \\ = = \\ AE = \end{array}$	Ideální stav.
2.	$\begin{array}{l} SS = ÚS \\ \neq \neq \\ AE \end{array}$	V nepořádku je analytická evidence.
3.	$\begin{array}{l} SS \neq ÚS \\ = \neq \\ AE \end{array}$	Chybný účetní stav, ale analytická evidence odpovídá skutečnosti.
4.	$\begin{array}{l} SS \neq ÚS \\ \neq = \\ AE \end{array}$	Chybný účetní stav potvrzený chybnou analytickou evidencí. Záludná chyba, kterou může odhalit jen inventura.
5.	$\begin{array}{l} SS \neq ÚS \\ \neq \neq \\ AE \end{array}$	Chaos, účetní nepořádek.

Kdyby účty v hlavní knize mohly mluvit

- Co byste mohli slyšet?

„Nikdo mě za celý rok ani jednou nezkontroloval.“

„Nikdo si nevšiml, že již v hlavní knize nemám vůbec být.“

„Nikdo nezjistil, že v hlavní knize chybím.“

„Tvrdí, že zůstatek je v pořádku, ale já jsem v nepořádku.“

„Hrnou na mne něco, co tam vůbec nepatří.“

„Už jsem tady nesprávně několik let a nikomu to nevadí.“

Firemní „účetní“ jazyk

- Mezinárodní účetní předpisy směřují k tomu, že jsou stále:
  - obecnější,
  - volnější,
  - v IFRS není již dána ani účetní osnova,
  - účetní čísla se vykazují mnohdy přepočítaná (tím nejsprávnějším způsobem).
- Nastává stav, že kolik firem, tolik „účetních jazyků“.
- Je to ovšem důkazem o tom, že účetnictví je matematickým – i když specifickým – modelem.
- Jaký to má dopad (především časový a vědomostní):
  - Nová účetní se nejprve musí naučit firemní „účetní“ jazyk, aby kvalitně pracovala.
  - Kdo pracuje s účetními daty, musí nejprve pochopit firemní „účetní“ jazyk (auditor, kontroloři, investoři). Jak kvalitně se dá účetnictví zkontrolovat? Žádný sebelepší vnitřní účetní a kontrolní systém toto neodstraní.
- Účetnictví se tak může stát doménou vybraných odborníků.
- Otázka na závěr: „*Nemůže být toto prostor pro účetní podvody?*“

Co pro to mohu udělat já?

1. Mám za každé účetní období účetní inventuru – viz dále.
2. Nespoléhat na druhé, že mi odhalí či upozorní na každou chybu. Proto nespoléhat se jen na:
  - auditora,
  - účetního poradce,
  - daňového poradce,
  - účetní program.Ale spoléhat především sám na sebe!
3. Stále se učit (vědomosti a schopnosti):
  - znalostem (účetní a daňové vědomosti hlavně vím, kde je najdu),
  - dovednostem (co nejefektivnější a plné využívání SW).
4. Pokud nevím, nejsem si jist: **PTÁM SE!**

Nestačí: „*Chtěla bych být dobrou účetní!*“

Ale platí: „*Budu dobrou účetní!*“

„*Chtěla bych mít účetnictví bez chyb!*“

„*Budu mít účetnictví bez chyb!*“

Kategorie účetních

Sami se zařídíte, můžete spadnout i do více kategorií:

- Perfektní
- Skvělá
- Haléřová
- Spolehlivá
- Vymlouvající se
- Plačící
- Stěžující si
- Nespokojená
- Chybující

Co by nemělo nikdy zaznít z úst účetní

- Tyto výroky jsou z praxe:
  - *„Nikdo mi neřekl, že má zůstatek na výpisu z banky sedět na zůstatek v účetnictví!“*
  - *„Prošlo to, tak to musí být dobře.“*
  - Výrok hlavní účetní: *„Co je na tomto účtu nevím, ani nevím jak bych to zjistila, to má na starosti XY!“*
- Účetní by nikdo nemusel říkat, že jí to má souhlasit.

*„Dobrá účetní je spokojená, protože ví, že má účetnictví v pořádku,
špatná účetní je ale také spokojená, protože neví, že nemá účetnictví v pořádku“ (O. Suk)*

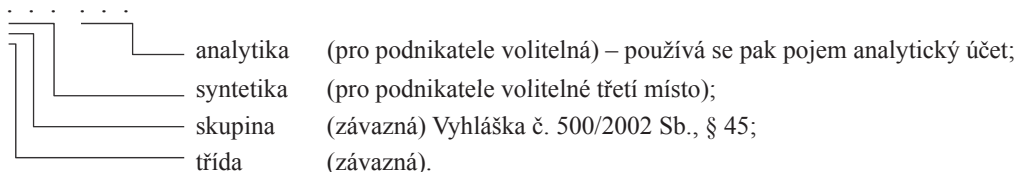
Výmluvy účetních na účetní chyby

- Výmluvy nic neřeší, proto by je měla každá účetní vypustit ze svého účetního slovníku.
- Výmluvy jsou na někoho či na něco:
  - „Ona říkala, že to sedí, tak proč bych to kontrolovala.“
  - „Takhle se to tady vždycky dělalo.“
  - „Tož o co jde. Takovej malej rozdíl.“
  - „To není možné, takovou blbost bych neudělala.“
  - „Ani mě nenapadlo, že by to nemohlo sedět, tak jsem to nekontrolovala.“
  - „Vůbec nevím, kdo to tam strčil.“
  - „To musel udělat sám program.“
  - „Dělám to přesně jako ta přede mnou.“
  - „Já to nemohu mít špatně, protože účtuji na počítači.“
  - „Oni chtěli, abych to takto zaiúčtovala.“
  - „Nemám čas to ani zkontrolovat.“
  - „Tak to je v rozvaze celé ty roky co tu dělám, ale nikdo nic k tomu neví.“
  - „Ať dělají pořádné a srozumitelné předpisy.“

„Její chyby byly sice stále stejné, ale omluvy byly vždy originální.“ (Ružička)

Nejzákladnější používané pojmy

- Účet – nejčastěji 6ti a více místný. Slouží k zachycení účetních případů. Má dvě strany (MD a DAL), číslo a název.

- Nejde účtovat, aniž by nebyl nějaký „účet“. I IFRS je nějak musí mít, a to např. jen slovní. Jinak by se nejednalo o účetnictví.

Druh účtů	
rozhahové	Třída 0 až 4
výsledkové	Třída 5 a 6
závěrkové	Skupina 70 a 71
podrozhahové	Skupina 75 až 79
vnitropodnikové	Třída 8 a 9 (dle ČÚS č. 001 lze i 599 a 699)
Informační (naturální)	Syntetika 999 (není uvedeno v žádném předpisu)